

Uloga obitelji u razvoju usvajanja rodni uloga djece i razvoju rodno (ne)tipiziranih ponašanja

JAKICA VALENČIĆ ¹, DIJANA VIDAS ², LUCIJA TOMAC ³

¹ Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Sveučilišna avenija 6, Hrvatska, e-pošta: jvalencic@uniri.hr;

² Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Sveučilišna avenija 6, Hrvatska, e-pošta: dvidas@uniri.hr;

³ Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Sveučilišna avenija 6, Hrvatska, e-pošta: lucija.tomac@ufri.uniri.hr

Sažetak - Shvaćanja rodni uloga mijenjala su se s društvenim, ekonomskim i tehnološkim promjenama. Istraživanja, poput onog Margaret Mead, pokazala su da rodne uloge nisu univerzalne, već društveno konstruirane. Obitelj ima ključnu ulogu u njihovom usvajanju pri čemu roditelji modeliraju rodna ponašanja kroz svakodnevne aktivnosti i interakcije. Teorije poput teorije socijalnog učenja, kognitivno-razvojne teorije i teorije rodne sheme objašnjavaju načine na koje djeca internaliziraju rodne norme. Rodni stereotipi dodatno oblikuju percepciju uloga muškaraca i žena orijentirajući se na očekivanja u privatnoj i profesionalnoj sferi. Roditelji svojim stavovima, odgojnim postupcima i primjerom oblikuju dječji doživljaj rodni uloga. Modeliranjem ponašanja djevojčice se češće ugledaju na majke, a dječaci na očeve, dok raspodjela kućanskih poslova i roditeljskih obveza često odražava rodne stereotipe.

Ključne riječi: obitelj; odgoj djece; roditeljske uloge; rodne uloge; rodni stereotipi; socijalizacija

Uvod

Među različitim društvima, etničkim skupinama i kulturama pronalaze se različita očekivanja u vezi s ponašanjima pojedinaca ovisno o dominantnim vrijednostima i kulturološkim okvirima. U tom smislu neka se od očekivanja orijentiraju na „kulturološki i socijalno propisana ponašanja dodijeljena muškarcima i ženama, a isključivo su utemeljena na rodnim razlikama“ (Bartolac, Kamenov i Petrak, 2011, str. 176) te su poznata pod pojmom rodni uloga. Navedeno se, osim na ponašanje i komunikaciju, odnosi i na izgled pojedinca, obveze, odgovornosti i uloge u društvu ovisno o tome je li pojedinac muškarac ili žena. Rodne uloge, koje oblikuju identitet osobe od njegove najranije dobi, prvenstveno se stječu procesom socijalizacije u obitelji, a kasnije i u kontaktu s drugim socijalizacijskim jedinicama.

Važnost proučavanja usvajanja rodni uloga pronalazi se već u prvoj polovici 20. stoljeća kada je Mead (1935) provela istraživanje pod nazivom *Sex and Temperament in Three Primitive Societies*. Rezultati istraživanja pokazali su da rodne uloge nisu univerzalne niti biološki određene, već su oblikovane društvenim i kulturnim normama. U plemenu Tchambuli žene su bile dominantne, praktične i odgovorne za ekonomske aktivnosti poput ribolova i opskrbe obitelji, dok su muškarci bili emocionalniji, pasivniji, posvećeni umjetnosti, ukrašavanju te društvenim ritualima. Ova raspodjela bila je u potpunoj suprotnosti s aktualnim zapadnim rodnim normama. Prema zapadnim normama muškarci su bili percipirani kao glavni hranitelji i vođe, a žene kao brižne domaćice. Iz toga je proizašao zaključak da rodne uloge nisu prirodno zadane, nego su proizvod kulturnog konteksta i društvenih očekivanja. Struktura obitelji mijenjala se kroz povijest - u tradicionalnim obiteljima percepcija je bila na „urođenim“ sposobnostima spola, dok se u modernom društvu pogled sa sposobnosti mijenja s promjenama u ekonomskim uvjetima, urbanizaciji, globalizaciji i obrazovanju.

Navedeni procesi rezultirali su značajnom transformacijom obitelji uslijed brze promjene u suvremenom društvu. Industrijalizacija i tehnološki razvoj donijeli su nove oblike obitelji, a s njima i drugačije razumijevanje roditeljskih uloga i odgoja općenito. Uloge članova obitelji mijenjaju se uključujući

i ulogu članova u brizi za djecu. Brajša (1995) ističe da padom mita o „majci mučenici“ koja podrazumijeva intenzivnu uključenost majke u odgoj kroz vrijeme i energiju (Hays, 1996) nestaje i mit o „bezosjećajnom ocu“, čija je jedina uloga bila raditi, štititi i zapovijedati. Umjesto tradicionalnih uloga majčinstva i očinstva, sve je prisutniji pojam roditeljstva (Mlinarević, Peko i Munjiza, 2007). Sukladno navedenome, cilj ovog rada jest pružiti uvid u ulogu i mogućnost obitelji u usvajanju rodno (ne)tipiziranih uloga kod djece od najranije dobi.

Razvoj i usvajanje rodni uloga u djetinjstvu i razvoj rodno tipiziranih ponašanja

Muškarci i žene bitno se razlikuju u svojim rodnim ulogama koje se usvajaju već od ranoga djetinjstva kroz proces socijalizacije. U kontekstu socijalizacije javlja se i rodna socijalizacija kao pojava koja oblikuje dječji pogled na uloge u društvu, kao i na njihov doživljaj vlastite uloge u društvu. Zbog navedenog je nemoguće izbjeći „dvojni klasifikaciju“ jer „razlikovanje dviju kategorija rodova utječe na svakog pojedinca i utemeljuje njegov identitet“ (Ban, 2013, str. 93). Upravo zato izuzetno je važno osvijestiti načine na koje se rodne uloge nastavljaju reproducirati u društvu ranim usvajanjem u djetinjstvu. Gledajući iz perspektive psihologije ličnosti, rodne uloge manifestiraju se unutar psiholoških karakteristika femininosti i maskuliniteta pri čemu se femininost često povezuje sa suosjećajnošću, osjetljivošću i vedrinom, dok maskulinitet s posjedovanjem instrumentalnih osobina kao što su vodstvo i neovisnost (Jugović, 2010). Osim ponašanja, rodno tipizirani atributi mogu biti i osobine ličnosti, uvjerenja, preferencije i stavovi. Kultura pred muškarce i žene postavlja različita očekivanja što dovodi do pružanja različitih mogućnosti te njihovog različitog položaja u društvu.

Djeca od najranijeg djetinjstva uče razlike između muškaraca i žena na primjeru svoje obitelji, no ovaj tip učenja događa se i u drugim primjerima poput međuvršnjačkih interakcija, izloženosti medijima i odgojno-obrazovnom sustavu. Djeca u obitelji uče da je raspodjela poslova među bračnim partnerima određena stavovima prema rodnim ulogama (Gjurić, Šimunić i Gregov, 2014).

Prema teoriji socijalnih uloga socijalizacija dječaka i djevojčica razlikuje se u samom početku ovisno o njihovom spolu. Zbog takvog pripisivanja rodni uloga socijalizacija djevojčica teži orijentaciji koja razvija privrženost, pomoć, ljubaznost, simpatiju, interpersonalnu osjetljivost, brižnost i nježnost, dok se socijalizacija dječaka odvija u smjeru razvoja asertivnosti, kontrole, sigurnosti (u vidu agresije), ambicije, dominacije, prisilne samostalnosti, samoeфикаsnosti i samouvjerenja (Eagly i Karau, 2002). Roditelji svojim ponašanjem služe kao uzor održavajući zdravu obiteljsku klimu i organizirajući obiteljski život uključujući raspored rada, dužnosti i obveza, poštivanje kućni pravila i normi te organizaciju dječjih zadataka i poslova u domu. Obitelj koja se smatra zdravom brižno njeguje svoj identitet i gradi stabilne odnose koji omogućuju razvoj potencijala svih svojih članova (Mlinarević i sur., 2007) pri čemu se ističe međusobno poštovanje i ljubav između roditelja, stvaranje radne atmosfere i zajedničke odgovornosti za odgoj djece.

Kao pokušaj razjašnjavanja razlika u ponašanju prema djeci ovisno o njihovom spolu osmišljena je tehnika „Nepoznate bebe“ (Vasta i sur., 2005). Metoda uključuje odrasle koji se igraju ili opažaju istu bebu, ali im spol bebe nije direktno rečen. Budući da je riječ o istoj bebi, uočene razlike u ponašanju odraslih mogu se pripisati isključivo pretpostavljenom spolu djeteta. Rezultati pokazuju dosljedne obrasce - reakcije na bebe označene kao dječaci razlikuju se od reakcija na iste bebe kad su označene kao djevojčice. Primjerice, plač je češće tumačen kao ljutnja kod beba za koje se smatralo da su dječaci, a kao strah kod beba za koje se smatralo da su djevojčice. Također, razlike se očituju i kod djece koja su pokazivala još veće razlike u ponašanju od odraslih. Na temelju rezultata istraživanja koja koriste ovu tehniku zaključuje se da rodne oznake oblikuju način na koji se odrasli i djeca odnose prema bebama, čak i kada ne postoje stvarne razlike među njima.

Razvoj rodno tipiziranog ponašanja oblikovan je brojnim čimbenicima koji se pokušavaju objasniti teorijama poput teorije socijalnog učenja (Bandura, 1986), kognitivno-razvojne teorije (Vasta i sur., 2005) i teorije rodne sheme (Bem, 1981). Sve teorije temelje svoje postulate na objašnjavanju načina na koji pojedinci razvijaju rodne identitete i ponašanja koja su u skladu s druš-

tveno prihvaćenim normama za njihov rod ističući socijalizaciju kao temelj oblikovanja rodnih uloga (Berk, 2008).

Teoretičari **socijalnog učenja** smatraju da se razlike u rodnom ponašanju oblikuju kroz iskustvo pri čemu je osnovna pretpostavka da rodno tipizirano ponašanje nastaje na temelju istih načela učenja kao i ostala ponašanja – procesom modeliranja. Razvoj takvog ponašanja uključuje učenje putem opažanja, proces potkrepljivanja te samoregulaciju unutar osobe (Bandura, 1986).

S druge strane, **kognitivno - razvojna teorija** naglasak stavlja na djetetovo razumijevanje pojma muškarca i žene te na njegovo poistovjećivanje s jednim od spolova. Ovo razumijevanje uključuje znanje o spolu i spolnim ulogama koje se razvija u skladu s modelom razvojnih faza. Prema trofaznom modelu razvoja koji predlažu Vasta i suradnici (2005), ističu se tri faze razvoja: faza razvoja spolnog identiteta, faza spolne stabilnosti i faza spolne dosljednosti. Faza spolnog identiteta (do treće godine) je faza u kojoj dijete prepoznaje i identificira svoj spol. U fazi spolne stabilnosti (od treće do četvrte godine) dijete počinje shvaćati da je spol trajan i nepromjenjiv tijekom vremena. Faza spolne dosljednosti započinje u petoj godini i traje do kraja života, a dijete razumije da spol ostaje isti bez obzira na vanjske promjene, poput odjeće ili aktivnosti.

Teorija spolne sheme (Bem, 1981) ističe se kao jedna od najčešćih specifično orijentiranih teorija koja nastoji objasniti usvajanje rodnih uloga. Temeljni koncept ove teorije jest spolna shema koja predstavlja kognitivnu strukturu koja služi za organizaciju informacija vezanih uz vlastiti spol. Ona omogućuje djetetu obraćanje veće pozornosti na podatke koji se odnose na njegov spol te ima značajan utjecaj na djetetovu samoregulaciju ponašanja. Spolna shema vodi dijete prema određenim zaključcima o tome kako bi se trebalo ponašati u skladu sa svojim spolom. Pored toga, spolni scenarij odnosi se na poznat slijed ili niz događaja koji se obično povezuju s jednim spolom. Ovi obrasci ponašanja pomažu djetetu u razumijevanju društveno prihvaćenih uloga i očekivanja povezanih s njegovim spolom.

Na temelju teorija orijentiranih na dijete može se zaključiti da je usvajanje rodni uloga proces koji se događa u sinergiji faza razvoja pojedinca i okoline u kojoj pojedinac odrasta. Pojavljuju se i modeliranja ponašanja koja nisu karakteristična isključivo razvojnim aspektima, već i djelovanjem okoline.

Veza rodni uloga i rodni stereotipa u obitelji

Kada se govori o razvoju rodni uloga neophodno je spomenuti i pojam stereotipa. Stereotipi su pojednostavljene slike o pojedinim skupinama, a rodni stereotipi su generalizirana uvjerenja o tipičnim karakteristikama žena ili muškaraca, poput predodžbi o fizičkim karakteristikama, osobinama ličnosti, poslovnim preferencijama ili emocionalnim predispozicijama (Breglec, 2015). Stereotipi pojednostavljivanjem i grupiranjem čine čovjekovu percepciju svijeta poznatom i predvidljivom. Ovisno o tome je li osoba muškarac ili žena razlikuju se očekivanja određenog ponašanja od te osobe, način na koji drugi ljudi percipiraju i evaluiraju tu osobu, prirodu uloga koje taj pojedinac ima te mogućnosti koje su mu dostupne u poslovnom životu i privatnom životu (Gjurić i sur., 2014).

Na temelju teorije socijalnog učenja Alberta Bandurine (1986) objašnjava se da djeca kroz proces modeliranja najčešće oponašaju osobe istog spola. Djevojčice se uglavnom ugledaju na žene, poput majki, učiteljica ili drugih ženskih figura, dok dječaci preferiraju oponašati muškarce, poput očeva ili drugih muških uzora. Ovo ponašanje temelji se na identifikaciji sa svojim spolom i opažanju društveno prihvaćenih rodni uloga. Djeca mlađe dobi obično provode više vremena s majkom nego s ocem zbog čega se očekuje veća uloga majke u razvoju djetetove rodne uloge (Hays, 1996; Warner, 2006). Ipak, uloga očeva posebice se ističe u odabiru disciplinskih postupaka koji ne uključuju fizičku dominaciju, kao i u odgoju i informiranju djece kroz ne-nasilno roditeljstvo i dvostruku zaposlenost ili zaposlenost majke umjesto oca koja može voditi egalitarnijoj rodnoj socijalizaciji (Alemann i sur., 2020).

Odnos roditeljskih uvjerenja i postupaka vezanih uz rodna pitanja može poprimiti različite oblike, a jedan od njih je modeliranje pri čemu roditelj-

ska uvjerenja i stavovi, poslovi u kućanstvu te način ponašanja i odijevanja oblikuju djetetovo shvaćanje i prihvaćanje rodnih uloga. Izravniji roditeljski učinak vidljiv je u aktivnostima i postupcima vezanim uz pojedini spol koje roditelji potiču ili odobravaju kod svoje djece. Igračke koje kupuju, aktivnosti u koje upisuju svoju djecu, pravila koja uspostavljaju za odijevanje i ponašanje u društvu te mnogi drugi specifični odgojni postupci mogu izravno oblikovati dječja rodno tipizirana ponašanja (Katz, 1986 prema Vasta, Haith i Miller, 2005). Navedeno se javlja zbog očekivanja o tome kako bi žene i muškarci, djevojke i mladići trebali izgledati, ponašati se i koje osobine trebaju posjedovati. Primjerice, često se očekuje da će žene biti brižne, razumne, zainteresirane za djecu i kućanske poslove, dok se od muškaraca očekuje da budu natjecateljski nastrojeni, dominantni i skloni tehničkim interesima poput automobila. Rodne uloge ne obuhvaćaju samo „ženska“ i „muška“ ponašanja, već i osobine ličnosti, interese i vrijednosti koje društvo povezuje s određenim spolom. Tako su društvena očekivanja prema mladim ženama i muškarcima usmjerena na njihove preferencije, stavove, obaveze i interese, oblikujući uvjerenja o tome kakvi bi trebali biti i čime bi se trebali baviti (Jugović i Kamenov, 2008). Stavovi prema rodnim ulogama, bilo tradicionalni ili egalitarni, oblikuju identitet i ponašanje pojedinca. Tradicionalna ideologija smatra da muškarac treba biti primarni hranitelj obitelji te da mu posao treba biti prioritet, dok bi žena trebala davati prednost obiteljskim obvezama. S druge strane, osobe s egalitarnim stavovima odbacuju rodnu podjelu obveza vjerujući da muškarci i žene imaju jednaka prava i odgovornosti prema obitelji i poslu. Način na koji ljudi doživljavaju određene poslove i zanimanja oblikuje rodne uloge pa se neka zanimanja smatraju prikladnijima za žene, a druga za muškarce (Gjurić i sur., 2014). Prema rezultatima istraživanja CESI (2011) provedenom na 1500 muškaraca i 5050 žena u dobi od 18 do 68 godina s područja Grada Zagreba, Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije ukazuje se na to da kućanski poslovi i dalje slijede rodno stereotipnu podjelu. Žene pretežno obavljaju svakodnevne zadatke poput kuhanja (60%), čišćenja (71%) i pranja rublja (80%), dok su muškarci zaduženi za povremene poslove kao što su popravci u kući (84%) i plaćanje računa (41%). Većina muškaraca zadovoljna je ovakvom podjelom poslova, dok žene često izražavaju drugačije stavove. Iako je majčinstvo i briga za djecu, supruga i kućanstvo i dalje smatrano idealom ženske uloge u većini društva, sve više žena odlučuje

odstupiti od tog tradicionalnog životnog cilja. Zbog toga su uloge žena od posebnog interesa istraživača jer prolaze kroz najveće promjene – postaju sve raznovrsnije, zahtjevnije za usklađivanje, dok očekivanja vezana uz njihovo ispunjavanje neprestano rastu (Bartolac i sur., 2011).

Posao i obitelj tradicionalne su sfere s najizraženijom rodnom podjelom - muškarci su viđeni kao primarni radnici, a žene kao glavne skrbnice obitelji. Očekuje se da muškarci budu hranitelji i više vremena posvete poslu, dok je ženama prioritet briga o obitelji i obiteljskim obvezama (Gjurić i sur., 2014). Ulaskom na tržište rada i razvojem karijere žene izlaze iz svojih tradicionalnih uloga vezanih uz obitelj i domaćinstvo. Primjerice, istraživanje provedeno na 375 studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku pokazuje da je među sudionicima zastupljen dominantan stav da bi žena trebala biti ravnopravna žena u obitelji te ostvarena kao poslovna žena, dok se najmanje javlja ideja o ženi kao dominantnoj osobi u obitelji (Lukaš i Puhanić, 2020). Također, istaknuto je da u posljednje vrijeme žene sve više rade bez pauza za odgoj i odrastanje djeteta, što se najviše očituje u skandinavskim zemljama. U tom smislu nije neobičan prizor obitelji „dvostrukog hranitelja“ što u praksi znači da žene osim primarne zadaće domaćice u obitelji sada imaju i karijeru. Zbog izvršavanja dvostrukog posla žene su često suočene s problemom u balansiraju između poslovnih i obiteljskih obaveza. Također, ženska djeca više nisu isključivo odgajana i usmjeravana prema ulozi majke, već ih se odgaja prema slobodi i samostalnosti življenja.

Rodni stereotipi oblikuju dječje interese i osjećaj kompetencije za određena područja. U situacijama kada djeca imaju sličnu razinu vještine, dječaci se često doživljavaju i sami se osjećaju kompetentnijima u matematici, prirodnim znanostima i sportu, dok se djevojčice više povezuju s jezicima i umjetničkim predmetima (Berk, 2015). Posljedice rodni stereotipa su raznolike i posebno izražene u području postignuća djece. Već na početku osnovnoškolskog obrazovanja djeca počinju uočavati koji su školski predmeti i vještine percipirani kao „muški“ ili „ženski“. Primjerice, čitanje, umjetnost i glazba često se smatraju predmetima prikladnijima za djevojčice, dok se matematika, sport i tehničke vještine povezuju s dječacima. Osim toga, djeca promatraju ulogu svojih roditelja u obavljanju kućanskih poslova koji su često povezani s tradicionalnim rodni ulogama. Međutim, istraživanja pokazuju

da djeca koja odrastaju u obiteljima gdje roditelji obavljaju netradicionalne zadatke razvijaju manje izražene rodne stereotipe. To se odražava ne samo u njihovim općim uvjerenjima o zanimanjima već i u vlastitom izboru karijere te percepciji predmeta i aktivnosti koje povezuju s određenim spolovima (Berk, 2008). Roditelji u većini slučajeva imaju različita očekivanja od svojih sinova i kćeri, a to je ono što podupire rodne stereotipe i pridonosi njihovu usvajanju kod djece.

Ove preferencije i uvjerenja o vlastitim sposobnostima dalje oblikuju trud koji djeca ulažu u određene predmete, a to utječe i na njihov uspjeh u tim područjima. Rodni stereotipi tako imaju dugoročne posljedice na akademske izbore i karijerne mogućnosti. Navedeno se očituje i u rezultatima istraživanja Endendijk i Portengen (2022) provedenom na uzorku od 142 nizozemske obitelji s djecom u dobi od 6 do 12 godina čiji je cilj bio ispitivanje povezanosti između dječjih stavova o budućoj karijeri i uključenosti u obitelj te rodnim ulogama roditelja u kontekstu karijere i obiteljskih odgovornosti. Djeca su procjenjivala rodne stereotipe o igračkama, ispunila upitnike o rodnom identitetu (koji su ispitivali koliko se osjećaju sličnima djeci istog ili suprotnog spola) i iznosila svoje stavove o budućoj karijeri i ulozi u obitelji. Roditelji su izvijestili o svom zanimanju, radnom vremenu i podjeli kućanskih zadataka. Rezultati pokazuju da su rodno tipične karijere roditelja, posebno majki, povezane s dječjim rodnim stavovima o budućnosti. Također, djeca koja imaju osjećaj sličnosti prema istom spolu češće imaju rodno tipična očekivanja o karijeri i uključenosti u obitelj. Nalazi ističu važnost roditeljskih karijera i podjele poslova u oblikovanju dječjih stavova o budućnosti (Endendijk i Portengen, 2022).

Rodni stereotipi oblikuju dječje stavove, interese i izbore buduće karijere, pri čemu roditelji igraju ključnu ulogu kroz vlastita uvjerenja, ponašanja i podjelu obiteljskih obaveza. Iako se uočava dominacija tradicionalnih rodnih uloga, promjene u društvenim normama i rast egalitarnih stavova omogućuju veću fleksibilnost u definiranju uloga muškaraca i žena. Time se otvara prostor za razbijanje stereotipa i stvaranje ravnopravnijeg društva u kojem djeca mogu slobodno razvijati svoje potencijale neovisno o spolu.

Zaključak

Rodne uloge društveno su konstruirane i oblikovane procesima socijalizacije unutar obitelji i šire zajednice. Obitelji tradicionalnog tipa njegovale su strogu podjelu poslova, no suvremeni trendovi sve više prelaze na liberalniji model omogućujući veću fleksibilnost i ravnopravnost među spolovima. Ipak, rodni stereotipi i dalje ograničavaju percepcije i mogućnosti pojedinaca, osobito djece, čime utječu na njihov osobni i profesionalni razvoj. Djeca kroz primjere roditelja, odgojno-obrazovni sustav i medije usvajaju rodne obrasce, no pozitivni pomaci u obiteljskim praksama mogu smanjiti stereotipe i potaknuti slobodniji razvoj dječjeg potencijala. Promicanje ravnopravnosti i redefiniranje rodni uloga unutar obitelji ključno je za stvaranje društva koje nudi jednake prilike za sve. Zbog relativne neistraženosti ovog procesa na području Republike Hrvatske predlaže se razvoj istraživanja koja se odnose na dobivanje uvida u stavove pripadnika različitih generacija, a odnose se na prisutnost tradicionalnih ili egalitarnih rodni uloga u obitelji, kao i utvrđivanju njihove povezanosti s usvajanjem rodno (ne)tipiziranih ponašanja djece.

Zaključno, rodne uloge nisu statične već se neprestano mijenjaju ovisno o društvenim okolnostima. Njihovo razumijevanje i osvještavanje važni su koraci prema stvaranju obitelji i zajednica koje podržavaju jednakost, međusobno poštovanje i individualni razvoj svakog člana.

Literatura

- Alemann, C., Garg, A. i Vlahovicova, K. (2020). *The role of fathers in Parenting for gender equality*. Preuzeto s <https://www.equimundo.org/resources/the-role-of-fathers-in-parenting-for-gender-equality/> Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Ban, A. (2013). Rodni stereotipi u predškolskoj igri. U B. Petrović i A. Višnjić Jevtić (Ur.), *Play and Playing in Early Childhood* (str. 91-105). Zagreb: ALFA D.D.
- Bartolac, A., Kamenov, Ž. i Petrak, O. (2011). Rodne razlike u obiteljskim ulogama, zadovoljstvu i doživljaju pravednosti s obzirom na tradicionalnost stava. *Revija za socijalnu politiku*, 18(2), 175-194. <https://doi.org/10.3935/rsp.v18i2.998>
- Bem, S. L. (1981). Gender Schema Theory: A cognitive Account of Sex Typing. *Psychological Review*, 88(4), 354-364.
- Berk, L.E. (2008). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Berk, L.E. (2015). *Dječja razvojna psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Blackstone, A.M. (2003). Gender Roles and Society. U J. R. Miller, R. M. Lerner i L. B. Schiamberg (Ur.), *Human Ecology: An Encyclopedia of Children, Families, Communities and Enviroments* (str. 335-338). Santa Barbara, CA: ABC-CLIO.
- Breglec, Z. (2015). Rod, spol i žena u hrvatskome jeziku. *Jat*, 1(2), 204-219.
- Endendijk, J. J. i Portengen, C. M. (2022). Children's Views About Their Future Career and Family Involvement: Associations With Children's Gender Schemas and Parents' Involvement in Work and Family Roles. *Frontiers in Psychology*, 12, 789764. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.789764>
- Equimundo. (2022). *The International Men and Gender Equality Survey: A status report on men, women, and gender equality in 15 headlines*. Equimundo.
- Fulcher, M., Sutfin, E. L., i Patterson, C. J. (2008). Individual differences in gender development: Associations with parental sexual orientation, attitudes, and division of labor. *Sex Roles: A Journal of Research*, 58(5-6), 330-341. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9348-4>
- Hays, S. (1996). *The cultural contradictions of motherhood*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Gjurić, H., Šimunić, A. i Gregov, Lj. (2014). Konflikt radne i obiteljske uloge kod zaposlenih bračnih drugova: važnost usklađenosti stava prema bračnim ulogama. *Društvena istraživanja*, 23(4), 641-659. <https://doi.org/10.5559/di.23.4.05>
- Jugović, I. (2010). Što se mjeri pod pojmom rodni uloga? Pregled i evaluacija skala rodni uloga i stavova o rodni uloga. *Suvremena psihologija*, 13(1), 113-135.
- Jugović, I. i Kamenov, Ž. (2008). Razvoj instrumenta za ispitivanje rodni uloga u adolescenciji. *Suvremena psihologija*, 11(1), 93-106.
- Lukaš, M. i Puhanić, L. (2020). Suvremene uloge žene u obitelji iz perspektive studenata istočne Hrvatske. *Nova prisutnost*, XVIII(2), 295-310. <https://doi.org/10.31192/np.18.2.5>
- Mead, M. (1935). *Sex and Temperament in Three Primitive Societies*. New York: William Morrow and Company.
- Mlinarević, V., Peko, A. i Munjiza, E. (2007). Slika obitelji u udžbenicima hrvatskoga jezika i književnosti za mlađu školsku dob. *Odgojne znanosti*, 9(1(13)), 33-48.
- Vasta, R. (2005). *Dječja psihologija: moderna znanost*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Warner, J. (2006). *Perfect madness: Motherhood in the age of anxiety*. New York: Riverhead Books.